

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора наук з фізичного виховання та спорту,
професора Асаулюк Інни Олексіївни на дисертаційну роботу
Черновського Сергія Михайловича на тему «Формування спеціальних
умінь та навичок майбутніх дизайнерів у процесі фізичного виховання», яка
подана до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі
знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки**

Актуальність дисертаційної роботи. У спектрі пріоритетних завдань функціонування сучасних закладів вищої освіти якісно вирізняється таке з них, як забезпечення високого рівня стану фізичного здоров'я здобувачів освіти, збереження їхньої оптимальної розумової та фізичної працездатності, а також досягнення гармонізації особистості шляхом розвитку найважливіших життєво необхідних професійно-прикладних рухових навичок, прищеплення мотивації до рухової активності та спорту.

Нормативно-правова база галузі фізичної культури і спорту, як-от: Закон України «Про фізичну культуру і спорт», Указ Президента України від 09 лютого 2016 року № 42/2016 «Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація», Постанова Кабінету Міністрів України від 04 листопада 2020 року № 1089 «Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року» та Наказ МОН України № 194 від 15 лютого 2021 року «Про затвердження Рекомендацій щодо стратегічного розвитку фізичного виховання та спортивної підготовки серед учнівської молоді на період до 2025 року», регламентує створення належних умов для оздоровчої рухової активності, фізичного виховання та занять спортом учасників освітнього процесу закладів освіти в межах їхнього всебічного гармонійного розвитку та підтримання здоров'я як найвищої соціальної цінності в державі.

У фаховій діяльності майбутніх дизайнерів рухова активність є також особливо присутньою: реалізація творчих задумів вимагає високого рівня розвитку координації їхніх рук, супроводжується диференціюванням просторових, силових і

часових параметрів дрібних рухів у ході виконання різного роду оформлювальних робіт, актуалізує потенціал орієнтації в просторі, а також апелює до здатності швидко змінювати види діяльності.

Такі аспекти професії дизайнерів, як рання спеціалізація, незадовільна рухова активність (робота за мольбертом понад 4 години на день, пленери в канікулярний час) слугують негативними детермінантами їхньої фізичної підготовленості. На знівелювання очевидної для здобувачів дизайнерського фаху недостатності рухової активності ще I курсу спрямовані заняття з фізичного виховання. Втім, чинна на сьогодні програма з фізичного виховання для закладів вищої освіти не передбачає увагу до специфіки фахової діяльності майбутніх дизайнерів, а тому не визначає перелік критеріїв оцінювання спеціальних умінь і навичок, не прописує практичні та теоретичні питання вдосконалення професійно вагомих координаційних здібностей.

З огляду на вищевикладене постає своєчасним і актуальним виконання дослідження, зорієнтованого на добір і обґрунтування новітніх засобів оптимізації процесу фізичного виховання здобувачів освіти спеціальності «Дизайн», підґрунтя яких – популярні види рухової активності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертації є плановою в структурі науково-дослідної роботи кафедри фізичного виховання та здоров'я Київського національного університету технологій та дизайну в межах теми «Соціально-педагогічні аспекти формування здорового способу життя студентської молоді засобами фізичного виховання» (державний реєстраційний номер 0122U000715) й напряму науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики фізичного виховання Українського державного університету імені Михайла Драгоманова «Теорія і технології навчання в системі освіти».

Виконання поставлених у роботі завдань передбачало застосування дисертантом комплексу загальноприйнятих у науковому середовищі наукових методів, спроектованих на теоретичний і емпіричний рівні наукового пошуку.

Ступінь обґрунтування наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовано в дисертації. Результати дисертаційної праці є об'єктивними,

опираються на достатній пласт дослідницького матеріалу. Здобуті показники обчислено на основі методів математичної статистики. Висновки зумовлені змістом дисертації.

За темою дисертаційної роботи опубліковано 16 наукових праць (зокрема, 5 одноосібних), серед них: 1 стаття у виданні, яке внесено до міжнародної наукометричної бази Web of Science Core Collection, 5 статей у наукових фахових виданнях України, 7 праць апробаційного характеру, 2 статті у матеріалах науково-практичних конференцій, 1 методичні рекомендації, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Наукова новизна одержаних дисертантом результатів відповідає задекларованому рівню роботи, викладена вичерпно й обґрунтовано:

вперше:

розроблено, теоретично обґрунтовано методика формування спеціальних умінь та навичок у здобувачів освіти спеціальності «Дизайн» у процесі фізичного виховання; визначено критерії оцінювання спеціальних умінь та навичок у здобувачів освіти спеціальності «Дизайн» у процесі фізичного виховання; складено професіограму діяльності дизайнера з урахуванням психомоторного компонента;

удосконалено:

освітній процес фізичного виховання здобувачів освіти спеціальності «Дизайн» на основі посилення професійної спрямованості; організаційні та змістовні аспекти професійно прикладної фізичної підготовки майбутніх дизайнерів у процесі фізичного виховання;

набули подальшого розвитку:

дослідження еволюції наукової думки щодо організації, контролю і оцінювання ефективності фізичного виховання здобувачів освіти з позиції комплексного підходу; ключові закономірності й тенденції організації фізичного виховання у закладах вищої освіти України.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретико-методичні положення дисертації доведено до рівня конкретних методичних і практичних рекомендацій щодо формування спеціальних умінь та

навичок майбутніх дизайнерів у процесі фізичного виховання.

Теоретичні положення та практичні результати дисертації знайдуть застосування в ході викладання в закладі вищої освіти таких навчальних дисциплін, як: «Фізичне виховання», «Теорія та методика фізичної культури».

Розроблена в дисертаційній праці методика та критерії оцінювання спеціальних умінь і навичок здобувачів вищої освіти спеціальності «Дизайн» підлягає адаптації в межах освітнього процесу з фізичного виховання студентів творчих спеціальностей у закладах вищої освіти.

Результати дисертаційної роботи впроваджено в освітній процес Київського національного університету технологій та дизайну (Довідка № 05-85/1379 від 03.08.2023 р.), фахового коледжу мистецтв та дизайну Київського національного університету технологій та дизайну (Довідка № 92/01-51 від 14.07.2023 р.), Київського фахового коледжу прикладних наук (Довідка № 35 від 17.07.2023 р.), про що дають підстави стверджувати відповідні довідки про впровадження.

Особистий внесок здобувача передбачає теоретичне обґрунтування засадничих положень дисертації та стосується: самостійного визначення напрямку, мети, завдань дослідження та вибору їх виконання; організації й проведення експериментальних досліджень; оброблення отриманих результатів, їхнього аналізу й узагальнення; упровадження результатів дослідження у практику; укладання програми тестування спеціальних умінь і навичок здобувачів освіти спеціальності «Дизайн» і формування професіограми діяльності дизайнера з огляду на психомоторний компонент; написання й оформлення дисертації, формулювання висновків.

У наукових працях, виконаних у співавторстві, особистий внесок здобувача є пропорційним і полягає у проведенні теоретичних й експериментальних досліджень.

Оцінка змісту дисертації та її основних положень спроектована на запропонований Черновським С. М. огляд проблем і питань формування спеціальних умінь і навичок майбутніх дизайнерів у процесі їхнього фізичного виховання; пошук і обґрунтування нових засобів оптимізації процесу фізичного

виховання студентів-дизайнерів закладів вищої освіти, підґрунтя яких – популярні види рухової активності.

Зміст та основні положення дослідження Черновського С. М. оцінювали шляхом детального ознайомлення і критичного аналізу текстової частини дисертації, що дало підстави констатувати: здобувач розв'язав актуальне наукове завдання, а використаний ним методичний підхід стосовно викладання отриманих наукових результатів є науково обґрунтованим.

Науковий матеріал грамотно викладений, структурні компоненти дисертаційної праці сформульовані логічно, у комплексі з текстовою частиною роботи та додатками створюють завершену структуру наукової роботи.

Обсяг наукового дослідження є достатнім для кваліфікаційних робіт рівня PhD-дисертації – 291 сторінка. Дисертація містить 31 таблицю та 43 рисунки.

У *вступі* обґрунтовано актуальність роботи, розкрито зв'язок роботи з науковими програмами й темами, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, описано рівень наукової новизни, відображено особистий внесок автора, наведено дані про апробацію роботи й упровадження отриманих результатів у практику.

У *першому розділі* доведено, що проблема вивчення спеціальних умінь і навичок майбутніх дизайнерів як об'єкта наукової уваги вчених не втрачає актуальності вже багато років. Це зумовлено тим, що саме розвиток базових і спеціальних координаційних здібностей, зокрема професійно важливі, когорта українських і зарубіжних учених вважає цариною окреслення шляхів розв'язання актуальних проблем фізичного виховання молодого покоління та спеціальної підготовки майбутніх фахівців різних професій у закладах вищої освіти.

Теоретичною основою пропонованого дослідження слугувало трактування «формування спеціальних умінь і навичок» як «організації управління руховим апаратом», оскільки остання відображає все різноманіття рухових координацій і можливостей розвитку, вдосконалення в межах фізичної підготовки сучасного студента будь-якої спеціалізації в умовах вищих навчальних закладів.

Виконаний у ході дослідження аналіз наукових студій, дотичних до

проблеми дисертації, дає підстави стверджувати про майже відсутність напрацювань, предметно присвячених питанням розвитку рухової активності студентів-дизайнерів з огляду на потреби їхньої професійної підготовки у ЗВО. Йдеться про очевидну нерозробленість методик оцінювання стану рухової координації студентів цієї спеціальності чи методів їхнього навчання необхідним руховим умінням і навичкам. На такому тлі фігурують окремі наукові розвідки з вивчення професійних координаційних умінь і навичок студентів-дизайнерів і студентів інших спеціальностей, здебільшого опубліковані в збірниках наукових праць закладів вищої освіти – почасти не доступних для опрацювання.

Вищевикладене актуалізує потребу розгляду зазначених питань крізь призму наявних теоретичних і практичних досліджень, пов'язаних з аналогічними аспектами, а також аналізу фактичного матеріалу – чинної робочої програми із дисципліни «Фізичне виховання» в системі вищої професійної освіти та стану рухових здібностей студентів-дизайнерів. Це уможливить коригування чинної програми з фізичного виховання, зокрема розділу професійно-прикладна фізична культура, та внесення доповнень до її варіативної частини з метою розвитку спеціальних умінь і навичок студентів, що навчаються за спеціальністю «Дизайн».

Насамперед наголосимо на відсутності в чинній робочій програмі з дисципліни «Фізичне виховання» власне концепції «спеціальні уміння та навички», належних рекомендацій і, що найважливіше, методів проведення практичних занять, спрямованих на розвиток базових і професійно значущих навичок студентів, вік яких для цього є дуже сприятливим.

У *другому розділі* представлено методи, спроектовані на об'єкт, предмет, мету й завдання дослідження, описано організацію досліджень. Для реалізації поставлених у роботі завдань послуговувалися широким діапазоном методів наукового пошуку, як-от: теоретичний аналіз і узагальнення відомостей наукової та методичної літератури; соціологічні методи дослідження (анкетування, опитування); медико-біологічні методи дослідження (визначення антропометричних даних, функціонального стану студенток); визначення кількісних показників здоров'я; визначення рухової активності; визначення фізичної

працездатності; методи психодіагностики; методи математичної статистики.

У ході аналізу результатів вивчення фізичного стану студентів-дизайнерів в умовах навчання у ЗВО апелювали до визнання – на основі досвіду вітчизняних і зарубіжних учених – рухової активності як основного засобу розв’язання комплексу проблем, дотичних до розвитку та здоров’я людей. Залучення широкого спектра форм фізичної культури сприяє профілактиці захворювань, підвищенню працездатності, продовженню життя, забезпечує активне творче довголіття, організацію повноцінного дозвілля, боротьбу зі шкідливими звичками, створює умови для пізнання власних можливостей.

У межах фізкультурно-спортивного анамнезу студентів-дизайнерів 1–4 курсів окреслилося те, що регулярно фізичною культурою і спортом займається незначна кількість студентів (особливо 3–4 курсів), 14 % це роблять інколи, а 50 % зовсім не займаються; домінуючою причиною заохочення до занять фізичною культурою і спортом студенти-дизайнери 1–2 курсів назвали інтерес до вибраних форм рухової активності – 30 %. З роками навчання в університеті зацікавлення заняттями знижується на 5 %; для переважної більшості студентів вимоги контрольних нормативів виявилися недосяжними: на 1–2 курсах студентів, які позитивно виконали всі вимоги контрольних випробувань, було 22 %, на 3–4 курсах – до 10 %. Друга частина студентів-дизайнерів усіх курсів або частково, або й зовсім не складала нормативи. Установлено, що дефіцит належного обсягу фізичної діяльності не компенсують інші види рухової активності, а чисельність студентів-дизайнерів, які регулярно займаються різними видами рухової активності, від 1-го до 4-го курсу знижується від 20 % (на 1–2 курсах) до 14 % (на 3–4 курсах).

У ході дослідження морфофункціонального стану студентів-дизайнерів було аргументовано поширене бачення того, що активна рухова активність значною мірою детермінує здоров’я та життєдіяльність загалом. Так, було спостережено впродовж навчання в університеті чітку тенденцію до збільшення кількості пропущених студентами-дизайнерами занять через хворобу: на 1–2 курсах від 10 до 20 днів хворіють 22 %, на 3–4 курсів – до 20 днів хворіє 28 %. Втім, за класифікацією Національного інституту здоров’я США (1993) такі показники

морфофункціонального стану студентів спеціальності «Дизайн» відповідають нормі.

Аналіз вікової динаміки показників соматичного здоров'я студентів-дизайнерів від 1-го до 4-го курсів увиразнив відсутність у переважній більшості статистично вірогідних розбіжностей ($p > 0,05$). Водночас окреслилася тенденція до нагромадження від 1-го до 3-го курсу позитивних змін, а також до зниження наприкінці навчання у ЗВО досліджуваних показників (на жодному курсі не зафіксовано студентів із високим рівнем кількісних показників стану соматичного здоров'я).

Використання самооцінки власного здоров'я студентів-дизайнерів 1–4 курсів дало змогу констатувати про те, що рівень здоров'я студентів спеціальності «Дизайн» різних курсів не є однаковим: тільки одна студентка 1-го курсу (2 %) оцінила свій стан здоров'я як ідеальний, натомість інші як добрий – 38 %, посередній – 28 %, задовільний – 32%. За результатами оцінювання ступеня ризику розвитку серцево-судинних захворювань студентів-дизайнерів видаються чітко простежуваними невтішні показники їхнього стану здоров'я. Йдеться про щорічне збільшення кількісного складу студентів, зарахованих до медичних груп (від 12 % до 36 %). Окрім того, зіставлення отриманих у ході дослідження результатів із даними лікарського контролю, а також результати самооцінювання студентами власного здоров'я розкрили той факт, що у понад 80 % випадків були або завищеними, або занижуваними реальні показники стану здоров'я експериментованих студентів.

Зіставлення результатів фізичної підготовленості здебільшого довело значне відставання студентів-дизайнерів 1-го курсу від студентів 3–4 курсів.

Унаслідок виконання порівняльної характеристики фізичної працездатності студентів-дизайнерів 1–4 курсів постає очевидним, що студенти 3–4 курсів порівняно зі студентами 1-го курсу мали фізичну працездатність гіршу ($p < 0,001$), що, на нашу думку, є результатом зменшення обсягу рухової активності впродовж наступних років навчання. Отримані середні дані досліджуваних студентів-дизайнерів вказують на те, що переважна більшість із них має середній рівень

фізичної працездатності.

Вивчення психічних особливостей студентів-дизайнерів 1–4 курсів увиразнило те, що серед студентів усіх курсів є досить значний відсоток осіб із високим рівнем тривожності, зниженою самооцінкою та нездатністю швидко переорієнтуватися в нестандартній ситуації. Такі результати обґрунтовують потребу розроблення спеціальних педагогічних заходів, які даватимуть змогу не тільки брати до уваги, а й певною мірою покращувати психічний стан студентів-дизайнерів.

Одержані під час дослідження результати визначення динаміки та рівня розвитку спеціальних показників умінь і навичок майбутніх дизайнерів 1–4 курсів стали підставою для таких висновків: рівень розвитку кінестетичних, реакційних здібностей, спроможності зберігати рівновагу й орієнтуватися в просторі покращуються під час навчання в університеті від 1 до 4 курсу в середньому на 18%; показники професійної майстерності поліпшилися, підвищилась успішність у професійних предметах, як-от живопис і композиція, результати художнього тестування покращилися до 4 курсу, зросла точність відтворення заданого малюнка. Втім, така позитивна динаміка має своїм тлом зниження показників розподілу уваги й обсягу механічного запам'ятовування студентів спеціальності «Дизайн» до 4 курсу.

У дослідженні обґрунтовано методика формування спеціальних умінь і навичок майбутніх дизайнерів у процесі фізичного виховання. В ході експерименту було виявлено, що професійно значущими вміннями та навичками є кінестетичні, реакційні та спроможність орієнтуватися в просторі, що розкриває кореляційний аналіз, що охоплює характер, кількість і ступінь взаємозв'язку між координаційними здібностями та професійними вміннями.

Отримані результати експерименту видаються базисом для розроблення методики формування спеціальних умінь і навичок майбутніх дизайнерів у процесі фізичного виховання з огляду на такі вимоги: починати педагогічний вплив з першого курсу навчання, оскільки зниження рівня розвитку базових координаційних здібностей, окремих професійних навичок, низький рівень фізичної підготовленості

та здоров'я притаманні експериментованим студентам уже на I курсі; використовувати фізичні вправи, спрямовані на розвиток координації, позаяк останні дають змогу працювати з низькою інтенсивністю, на низькому пульсі (низький рівень фізичної підготовленості та здоров'я), а також вправи на розвиток координації, що сприяють підвищенню рівня розвитку інших фізичних якостей (сили, швидкості, витривалості).

Розроблення методики формування спеціальних умінь і навичок майбутніх дизайнерів у процесі фізичного виховання зумовлена й незначною можливістю розвивати вказані здібності в рамках чинної в ЗВО програми фізичного виховання, що не містить рекомендацій і методик проведення занять, зорієнтованих на розвиток базових і професійно важливих умінь та навичок студентів-дизайнерів.

Методика формування спеціальних умінь і навичок майбутніх дизайнерів у процесі фізичного виховання передбачає блоки вправ, які мають на меті цільовий педагогічний вплив на диференційовану координаційну здібність студентів-дизайнерів, їхні можливості щодо орієнтації в просторі, збереження рівноваги, реакції на точність рухів і диференціацію м'язових зусиль.

Загалом констатувальний експеримент супроводжувався динамічним контролем за фізичним станом студентів-дизайнерів залежно від років навчання. У межах вищеназваного зроблено спробу об'єктивного оцінювання прогресу в дефіциті рухової активності студентів-дизайнерів у процесі навчання ЗВО й окреслення шляхів його усунення.

У третьому розділі представлено результати оцінювання спеціальних умінь та навичок майбутніх дизайнерів у процесі фізичного виховання.

Результати оцінювання результатів успішності студентів-дизайнерів 1–4 курсів під час виконання контрольних нормативів фізичної підготовленості за 5-бальною шкалою виявилися такими: студенти 1-го курсу набрали 21 бал, що відповідає нижче за середній рівню (якісна оцінка – незадовільно); студенти 2-го курсу набрали 19 балів, що відповідає нижче за середній рівню (якісна оцінка – незадовільно); студенти 3-го курсу набрали 12 балів, що відповідає низькому рівню фізичної підготовленості (якісна оцінка – погано); студенти 4-го курсу також

набрали 12 балів, що відповідає низькому рівню фізичної підготовленості (якісна оцінка – погано).

З'ясовано взаємозв'язки показника, що відображає рівень уваги, оперативної пам'яті, швидкості запам'ятовування та точності відтворення отриманої інформації, з показниками орієнтаційної, реагуючої та кінестетичної здібностей. Ступінь тісноти досліджуваних параметрів помірна, на що вказують коефіцієнти кореляції, варіабельні в діапазоні від 0,31 до 0,42.

Під час дослідження простежено наявність 16 кореляційних зв'язків між професійними навичками та базовими координаційними якостями, а саме: кінетичні якості (5 зв'язків), реагуючі якості (4 зв'язки), якість до орієнтації у просторі (3 зв'язки), якість до конструктивного праксису (4 зв'язки).

На основі даних дослідження розвитку спеціальних умінь і навичок майбутніх дизайнерів розроблено критерії оцінювання рівня розвитку різних видів координаційних якостей за допомогою 17 тестів. Шкали містять 1 бал – низький рівень розвитку координаційних здібностей; 2 бали – нижче за середній рівень розвитку координаційних здібностей; 3 бали – середній рівень розвитку координаційних здібностей; 4 бали – вище за середній рівень розвитку координаційних здібностей; 5 балів – високий рівень розвитку координаційних здібностей.

Результати формувального експерименту увиразнили приріст показників за всіма видами показників умінь і навичок студентів-дизайнерів. Так, у вмінні зберігати рівновагу приріст становив 36 %, у диференціації просторових і силових параметрів рухів – 75 %, у вмінні орієнтуватися в просторі – 27 %. Найбільший темп приросту, досягнутий за показниками точності рухів, стосується виявів реагуючої, орієнтаційної та диференціаційної здібностей студентів-дизайнерів. Очевидним є приріст показників і в професійних навичках (у виконанні малюнків – 6 %, у живопису – 10,3 %, у композиції – 12,7 %). Це дає підстави стверджувати, що застосування запропонованої методики ефективно впливає на розвиток і базових, і професійно важливих умінь та навичок студентів-дизайнерів, формування їхніх професійно значущих якостей і підвищення рівня рухової підготовленості.

Вагомість спеціальних умінь і навичок (кінестетичних, реакційних та орієнтації в просторі) для подальшої професійної діяльності було підтверджено сформованою в дослідженні професіограмою дизайнера.

У *висновках* дисертації представлено основні результати роботи, кількісні та якісні показники здобутих результатів.

Основні положення дисертаційної роботи викладено в доповідях на:

– міжнародних: X Міжнародна науково-методична конференція «Фізичне виховання в контексті сучасної освіти» (м. Київ, 18–19 червня 2015 р.); XIV Міжнародна науково-методична конференція «Фізичне виховання в контексті сучасної освіти» (м. Київ, 14–15 червня 2019 р.); XI, XII міжнародні науково-практичні конференції «Сучасні проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, здоров'я і професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту» (м. Київ, 19–20 березня 2020 р.; 18–19 березня 2021 р.); VIII Міжнародна науково-практична конференція «Мистецька освіта XXI століття: виклики сьогодення» (м. Ужгород, 27–28 квітня 2023 р.);

– всеукраїнських: XI, XII всеукраїнські студентські науково-практичні конференції «Фізична культура, спорт та фізична реабілітація в сучасному суспільстві» (м. Вінниця, 19–20 квітня 2018 р., 24–25 квітня 2019 р.);

– конференція «Фізична культура, спорт та фізична реабілітація в сучасному суспільстві» (м. Вінниця, 19–20 квітня 2018 р., 24–25 квітня 2019 р.); III, V Всеукраїнська наукова Інтернет-конференція «Освітньо-інноваційна інтерактивна платформа «Підприємницькі ініціативи» (м. Київ, 5 грудня 2019 р., 3 грудня 2020 р.);

– звітних: кафедри фізичного виховання та здоров'я Київського національного університету технологій та дизайну (Київ, 2019–2023 р.).

Позитивно оцінюючи в цілому рівні наукової новизни, теоретичного і практичного значення дослідження, необхідно зробити окремі **зауваження**:

1. У першому розділі дисертаційної роботи автору слід було більше уваги приділити розгляду набутому сучасною спільнотою галузі фізичного виховання і

спорту досвіду розроблення програм із фізичного виховання для студентів творчих спеціальностей закордонних ЗВО.

2. У другому розділі дисертації представлено досить широкий спектр тестових вправ для оцінювання фізичного стану і спеціальних умінь майбутніх дизайнерів, тоді як доцільно було би акцентувати на практичних рекомендаціях, які саме тестові вправи доцільно використати для контролю рівня формування вмінь і навичок майбутніх дизайнерів у процесі фізичного виховання.

3. Не всі рисунки та таблиці, подані в роботі, зокрема на с. 98-99 «Характеристика рівня фізичної підготовленості студентів-дизайнерів 1–4 курсів» і на с. 99-100 «Показники фізичної працездатності студентів-дизайнерів 1–4 курсів», відображають опис матеріалу дослідження й безпосередньо в тексті.

4. Розроблена методика містила блоки вправ для вдосконалення професійно важливих умінь та навичок майбутніх дизайнерів, тоді як додаткового пояснення потребує співвідношення цих вправ, їхня пріоритетність та наступність у використанні й упровадженні.

5. У розробленій методиці хотілося б побачити зміст професійно-прикладної підготовки майбутніх дизайнерів, модельні завдання та комплекси вправ, відповідно, відмінність змісту від загальної фізичної підготовки. Можливо, було задіяно авторські розробки модельних вправ для формування спеціальних умінь і навичок майбутніх дизайнерів у процесі фізичного виховання?

6. Якою Ви бачите доцільність використання у 3 розділі дисертації, підрозділі 3.1, перерахунку контрольних вправ, опису оцінювання комплексу тестів і шкали оцінювання спеціальних умінь і навичок здобувачів спеціальності «Дизайн»?

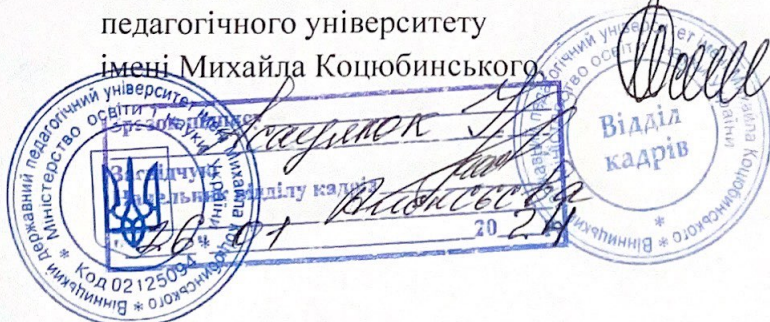
7. У розділі 3 таблицю 3.6 «Професіограма діяльності дизайнера інтер'єру і середовища (три робочі дні)» логічно було би розмістити в додатках дисертаційної роботи.

8. У тексті дисертації є окремі стилістичні й орфографічні помилки та неточності.

Попри це, наведені зауваження не мають принципового значення, не знижують рівень наукових, методичних і практичних здобутків здобувача, а відтак не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Висновок. Аналіз дисертації й опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дисертація Черновського Сергія Михайловича «Формування спеціальних умінь та навичок майбутніх дизайнерів у процесі фізичного виховання», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомe теоретичне і прикладне значення, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог щодо оформлення дисертації». Дисертація також відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019), вимогам освітньо-наукової програми, яку завершив здобувач, і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор Черновський С. М. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Доктор наук з фізичного
виховання та спорту, професор,
декан факультету фізичного виховання
та спорту Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Інна АСАУЛЮК